BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. Wilno, dn. 8 listopada 1930 roku. **344.**

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ .

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNETRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE .

Kronika.

---oOo---

I.ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

L i t e w s k o - ł o t e w s k i e r o k o w a n i a h a n d l o w e

5-go b.m. do Rygi przybył poseł łotewski w Litwie Liepinś. W tymże dniu u premjera Celmina odbyła się narada w sprawie litewsko-łotewskiego układu handlowego. W naradzie wzięli też udział członkowie delegacji łotewskiej i przedstawiciele różnych instytucji gospodarczych, między innemi Gulbis i minister skarbu Petrowic. Na naradzie poruszano przeważnie trudności, jakie się wyłoniły podczas rokowań. Ustalono, iż trudności te przy dobrych chęciach można pokonać. Łotwa dąży do porozumienia z Litwą, wszelako nie może czynić zbyt wielkich ustępstw, jeżeli nie poczyni ich ze swej strony Litwa. Żądanie Litwy co do kontyngetu dla swego zboża nie zostały roztrzygnięte ana posiedzeniu. Podczas narady wyrażono życzenie bay rokowania nadal były prowadzone w Rydze, wszelako jeżeli Litwa propozycji tej nie przyjęłaby, delegacja łotewska znów uda się do Kowna.

Prasa ryska wyraża wielkie zainteresowanie stanem rokowań i obszerniej je komentuje. "Jaunakas zinias" stwierdza, iż na ostatniej naradzie w Kownie Litwa przedstawiła Łotwie daleko idące żądania między innemi w sprawie zmniejszanie łotewskich ceł wwozowych na pszenicę litewską oraz w sprawie gwarancji na akupienie pewnej ilości zboża w Litwie. Ilość ta ze względu na obowiązującą w Łotwie ustawę o ochronie rolnictwa, nie jest mała. Pozatem, prócz zagwarantowania tej ilości Łotwa musiałaby ponosić straty z powodu Litwy w dziedzinie ceł na zboże, gdyż Litwa prosi o zniżenie ceł na zboże. Następnie Litwa prosi zniżkowego cła i dla produktu swego przemysłu ze swej strony jednak unika udzielenia zniżek dla tych produktów Łotwy, które ona wytwarza, albo zaczyna wytwarzać. Zalicza się do nich wytwory włókiennicze, na wywóz których do Litwy Łotwa pokładała wielkie nadzieje. Łotwa stoi na stanowisku, iż układ handlowy dałby jednakową korzyść obu państwom, to też jeżeliby Litwa nie chciała tego zrozumieć, trudnoby było się spodziewać osiągnięcia porozumienia.

"Socjaldemokrats" wywołuje wrażenie, iż trudno jest osiągnąć porozumienie. Litwa stawia stosunkowo obszerne żądania w dziedzinie produktów rolnych, tymczasem związek rolników nie chce udzielić jakichbądź ulg.

~~Nowe pogłoski o Litwie~~

N o w e p o g ł o s k i o L i t w i e j a k o o b j e k c i e k o m p e n s a t y .

"Elta" podaje, iż zwolennik zbliżenia francusko niemieckiego, francuz Ervé zamieścił artykuł w tygodniku "Levuktuarë", żądając zmiany traktatu wersalskiego. Przyczyniłoby się to do ostatecznego nawiązania dobrych stosunków z Niemcami. Wielką przeszkodą w urzeczywistnieniu tego zamiaru jest Polska, gdyż posiada ona ziemie niemieckie. Francja pierwsza powinna wyposiedzić się za tem, aby Niemcom zwrócono korytarz a także Śląsk z Pomorzem. Francja powinna przekonać Warszawę, żeby zgodziła się ona wyrzec tych ziem, naturalnie za szeroką kompensatą. Polska powinna otrzymać Litwę; na wypadek niebezpieczeństwa ze strony Rosji powinna jej być zapewniona pomoc Francji i Niemiec, oprócz tego, tam gdzie mieszkają razem polacy i niemcy, utrzymywać mieszaną administrację.

B a d a n i e m o ż l i w o ś c i h a n d l o w y c h w p a ń s t w a c h B a ł t y c k i c h . Do Litwy ma wkrótce przybyć szef handlowego biura informacyjnego przy francuskiem ministerstwie spraw zagranicznych, który udał się w podróż po Litwie, Łotwie i Estonji. Celem podróży jest zbadanie możliwości w dziedzinie układów handlowych.

III.ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE .

"R i t a s " o a k c j i a n t y k a t o l i c k i e j .

"Rita" Nr.252. z dnia 5.XI. 1930 roku . Art.p.t."Niekulturalne chęci funduszów Kultury " . Streszczenie .

W tych dniach w Kownie odbyło się zebranie t.zw.funduszu kultury , kongres ten poruszył naprawdę doniosłe dla kultury kwestje. Jednak w duchu takiej nietolerancji i nienawiści do katolicyzmu , iż podobne rozważanie tej kwestji możliweby było wszędzie , tylko nie w instytucji , która nazywa siebie Radą Kultury .

Profesor Leonas w dwugodzinnym odczycie o stosunkach kościoła i państwa , z zadowoleniem podkreślił , iż tak dalej być nie może , iż "klerykale" tracą swe dawne pozycje , że podoszą prażkę za porażką . W końcu przyjęto rezolucję , iż kościół szkodzi państwu i należy go od państwa oddzielić . Szkołę zaś oddzielić od religji .

Wrogowi religji mogą rozważać kwestję stosunku państwa i kościoła i stawać na stanowisku lub życzyć , aby kościół został oddzielony od państwa . Mogliby jednak wysłuchać i przychylne zdania i przynajmniej uszanować je , jeżeliby uwidoczniła się w nim szczera , chociażby ~~i nawet~~ oparta na błędzie , troska o dobro państwa . Skoro jednak widzi się tę niepowstrzymaną nienawiść do katolicyzmu , której nie można było ukryć podczas zebrania , i która tryskała poprostu licznymi epitetami pod adresem katolików , wówczas się rozumie, co oznacza w ustach podobnych "kulturtragerów" oddzielenie szkoły od religji i kościoła od państwa . Mówcy ci niewątpliwie oddzielnie to rozumieją nie tak jak ono przedstawia się np. w Stanach Zjednoczonych Ameryki , gdzie oddzielony kościół katolicki cieszy sięw społeczeństwie i sferach rządowych wielką powagą , gdzie doniosłe akty państwowe zaczynają się od modlitwy . Z usposobienia jakie panowało na zebraniu można wnioskować , iż ideałem stosunków są dla nich niedawno za takiem upodobaniem podawane w prasie lewicowej metody meksykańskie względem katolików . Widocznie z tego usposobienia wypływało również zadowolenie iż katolicy w Litwie tracą swe pozycje .

Rzecz zrozumiała , że i bez tego wypowiedzenia się jasnem dzisiaj jest , kto d ziś się cieszy z tego co się przytrafia katolikom . Jeżeli jednak masy kierują się nastrojem , to "kulrurtragerzy" lub politycy lewicowi powinni byli zrozumieć , że przy pomocy walki z katolicyzmem nie stworzą oni kultury w naszym narodzie ani wzmocnią państwa . O kościół mogą być oni spokojni -. Nie pokonali go Napoleon , Bismarc , Mussolini , Zjednoczone antyreligijne siły potężnych państw , nie pokonają go również słabe siły Rady Kultury . Dzisiaj autorytet kościoła wzrasta , zeozeią chylą się przed nim wielkie potęgi , to też nie potrzebujemy troszczyć się o jego los . Chodzi nam tylko o los naszego państwa , sprawy naszego kraju i sprwy katolików litewskich . Zbliżając się do kwestji w ten sposób nam się zdaje , że stanowisko obrano przez kulturę nie rokuje nic dobrego dla przyszłości naszego kraju .

Próżne są wysiłki zmierzające do zmuszenia katolików , do wyrzeczenia się tego co stanowi ich istotę u i jeżeli "kulturtragerzy" żądają od nas tego , to nie rokuje to spokojnej , pokojowej pracy kulturalnej . Walka jest nieunikniona . Podczas gdy w warunkach tolerancji możliwyby był pokój i praca kulturalna , dla każdego w jego kierunku . Walka w naszych warunkach jest zgubna , jesteśmy za słabym narodem , abyśmy mogli pozwolić sobie na luksus stałych walk wewnętrznych , podczas gdy międzynarodowe położenie naszego kraju wymaga skupienia wszystkich sił , gdy kwestja niepodległości naszego państwa staje się objektem coraz większego niepokoju .

Nie wolno w tych warunkach troszczyć się tylko o swój kramik partyjny , przedtem należy stworzyć silne , prawdziwie kulturalne państwo , a później już działać , lecz w granicach rozsądku .

"Die tuvos Aidas" o bezpodstawnym pesymizmie opozycji.

"Lietuvos Aidas" Nr.252 z dn. 5.XI.1930 roku art.p.t. "Bezpodstawny pesymizm" . Streszczenie .

Pesymiści naszego kraju rok rocznie piszą bajki o pogorszeniu się położenia gospodarczego Litwy , o nędzy i nawet takie fakty , jak zwiększanie się naszego handlu zagranicznego , wzrost pewnych dziedzin eksportu nie może ich przekonać . Nie cieszy naszych pesymistów również zwiększenie się pieniędzy w obrocie ,powolne lecz stałe potanienie kredytu , kredyt długoterminowy , sanacja bankowości , akcja budowlana , akcja inwestycyjna - nie są dla nich oznaką postępu . Najbardziej nowoczesne gmachy budowane obecnie , których przed wojną nigdzie w Litwie nie było . Przysięgli pesymiści nie widzą postępu materjalnego , ani w regulacji ulic , ani w wprowadzeniu kanalizacji i wodociągów , nawet dobry urodzaj i niskie ceny chleba wydają dla nich straszne .

Weźmy najliczniejszą warstwę naszych mieszkańców - włościan wszyscy oni przyznają , iż życie obecne w porównaniu z przedwojennem jest o wiele lepsze . W większości okolic wprowadzono już znacznie ulepszone nasione i rasy bydła . Liczba maszyn rolniczych o kilka procenst się zwiększyła . Pożywienie polepszyło się , tak samo jak i ubranie . Wszędzie widać polepszenie i jedynie przysięgli pesymiści nie widzą go a tylko zawodzą .

Pesymistom nic nie mówi fakt , że prawie w całej Litwie wprowadzonon przymusowe nauczanie początkowe , że nasze wyższe i średnie szkoły , pełne są uczni , że w uniwersytecie posiadamy 5.000 studentów , że uniwersytet ten coraz więcej daje lekarzy , prawników , inżynierów , pedagogów i inych specjalistów .

Słowem gdzie się tylko spojrzy , ~~ww~~ wszędzie się widzi wielki postęp pod względem dobrobytu i kultury materjalnej . Jednocześnie kultura duchowa również usiłuje się rozwijać , lecz tylko usiłuje , gdyż nie zawsze może nadążyć za doborbytem materjalnym . Niech oświata postępuje tylko naprzód , lecz sama tylko oświata nie ogarnia całej kultury duchowej , razem z nią powinno iść rozwijanie innych wartości kulturalnych . Powinna być wychowywana wśród obywateli świadomość państwowa i narodowa . Dusza ich powinna być uszlachetniana przez krzewienie zamiłowania do piękna do dzieł sztuki . Odbudowanie państwa okazało się bardzo owocnem w dziedzinie materjalnego dobrobytu i potencji naukowej narodu . My jednak wciąż jeszcze tęsknimy do większej pracy w płaszczyźnie kultury duchowej . Mamy tu na myśli dziedziny literatury , sztuki, muzyki . Młoda poezja litewska , dramaturgja , beletrystyka nie dały jeszcze tego czego się od niej spodziewać . Pisze się nie mało nie ukazały się jednak jeszcze żadne epokowe dzieła . Jednak i w tej sprawie zawcześnie jeszcze przejmować się pesymizmem .

Dokoła sprawy o Kasy Chorych . 4-go b.m. minister spraw wewnętrzynych Arawiczius przyjął delegację wszystkich kas chorych w Litwie z dyrektorem kowieńskiej kasy chorych Wilkajtisem na czele . Delegacja wskazała ministrowi na konieczność wprowadzenie kas chorych w całym kraju , co dodatnio wpłynie na budżet wszystkich istniejących już instytucji tego rodzaju . Minister Arawiczius odpowiedział delegacji , że w najbliższej przyszłości działalność ustawy o kasach chorych zostanie ~~ზxxk~~ rozciągnięta na cały kraj . Po rozszerzeniu działalności kas chorych zostanie wprowadzona nowa gałęź ubezpieczeń społecznych : Ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków przy pracy . Przy każdej kasie chorych zostanie otwarty oddział tej gałęzi ubezpieczeń. Co do przymusu ubezpieczenia rolników rolnych minister poinformował , że w sprawie tej żadnych uchwał jeszcze nie powzięto .